

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. évfolyam (NAT 2020)

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát. Igyekezzon a szavakat, szószerkezeteket, mondatokat helyesen hangsúlyozni, megfelelő hangerővel, tempóval kiejteni. Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket. Ismerje a mindennapi kommunikáció alapformáit, és alkalmazza őket a következő helyzetekben: bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdezés, kérdés, köszönetnyilvánítás. Tudja értelmezni a nem nyelvi jeleket a gyakorolt kommunikációs helyzetekben. Tudjon 2-3 összefüggő mondatot alkotni szóban képek, élmény és olvasmány alapján.

Olvasás, irodalom

A tanuló legyen képes a kis és nagy nyomtatott betűk ismeretében előzetesen megbeszélte és gyakorolt rövid, egyszerű (3-4 mondatos) szöveget hangosan, kevés hibával felolvasni. Olvasás közben képezze helyesen a hangokat. Tanítói segítséggel tudja javítani olvasási hibáit. Tudjon némán 3-4 mondatból álló, ismert szavakat tartalmazó rövid szöveget olvasni. Tanuljon meg néhány verset, mondókat kívülről utánmondással.

Írás

A tanuló legyen képes tájékozódni a vonalrendszerben tanítói segítséggel. Az írott kisbetűk, valamint a leggyakoribb írásjelek ismeretében tudjon olvashatóan (betűi és azok kapcsolása legyen felismerhető), kevés hibával 6-7 szót vagy legfeljebb 6-7 szóból álló rövid mondatot lemásolni. Javítsa hibáit tanítói segítséggel.

Írott szövegek megértése és alkotása

A tanuló legyen képes az egyéni sajátosságainak megfelelően igazolni a hangosan vagy némán olvasott szövegek tartalmának megértését különböző módon (cselekvéssel, rajzzal, szóban, írásban); legyen képes tanítói segítséggel a szöveghez kapcsolódó, ismert típusú feladatok megoldására.

Anyanyelvünk és helyesírásunk alapjai

Értse a szöveg, a mondat, a szó, a hang kifejezéseket, használja őket a gyakorlatban. Tudja a szöveget mondatokra, mondatot szavakra, a szavakat szótagokra és hangokra bontani. Másolja le helyesen a kijelölt szavakat, szószerkezeteket és mondatokat. Legyen képes a tanító által kijelölt szóanyag hallás utáni helyes lejegyzésére. Javítsa helyesírási hibáit tanítói segítséggel.

Tanulási képesség

A tanuló ismerje a füzetvezetés normáit, és törekedjen alkalmazásukra. Legyen képes önállóan tájékozódni a saját tankönyveiben. Látogasson el az iskolai vagy a helyi könyvtárba

2. évfolyam (NAT 2020)

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló törekedjen a helyes légzéstechnika alkalmazására. Igyekezzon a szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat, rövidebb szövegeket megfelelő tempóban, megfelelő hangerővel és hangsúlyozással felolvasni és utánmondással hangoztatni. Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket. Ismerje a mindennapi kommunikáció alapformáit, és alkalmazza őket pl. telefonálás közben. Alkalmazza megfelelően és tudja értelmezni a nem nyelvi jeleket a gyakorolt kommunikációs helyzetekben. Tudjon 3-4 összefüggő mondatot alkotni szóban képek, élmény, film és olvasmány alapján. Vegyen részt aktívan a drámajátékban és a szerepjátékokban.

Olvasás, irodalom

Előzetes felkészülés, gyakorlás után legyen képes a szöveg folyamatos felolvasására. Ejtse tisztán a hangokat, érzékeltesse helyesen a hangok időtartamát. Olvasás közben kevés hibát kövessen el. Javítsa hibáit a tanító segítségével, pl. minta alapján. Legyen képes 8-10 soros szöveg önálló megismerésére, megértésének igazolására kérdések megválaszolásával. Nevezze meg a szereplőket, a fontosabb eseményeket, sorrendjüket, a helyszíneket a tanító vagy a társak segítségével. Tanuljon meg néhány verset utánmondással.

Memoriter: Móra Ferenc: A cinege cipője

Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá

József Attila: Altató

Weöres Sándor: Buba éneke

Írás

A tanuló füzeté legyen tiszta, rendezett; írása legyen olvasható. Írjon legalább 12 betűt percenként. Ismerje a magyar ábécé írott kis-és nagybetűit és kapcsolásaikat. Másoljon írott és nyomtatott szövegről 2-3 percig folyamatosan. Írjon szavakat, legfeljebb néhány rövid mondatot látó-halló tollbamondással, illetve emlékezetből, kép alapján. Írás közben kevés hibát kövessen el. Tanítói segítséggel tudja a hibáit javítani.

Írott szövegek megértése és alkotása

A tanuló bizonyítsa – az egyéni sajátosságokhoz igazodva – a feldolgozott irodalmi és rövid ismeretterjesztő szövegek megértését egyszerű feladatok megoldásával szóban, írásban vagy egyéb módon (pl. rajzzal, cselekvéssel). Alkosson két-három mondatos szöveget élmény, kép vagy olvasmány alapján.

Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

Különböztesse meg a magánhangzókat és a mássalhangzókat. Ismerje a magyar ábécét, és – kevés hibával – alkalmazza a betűrendet. Különböztesse meg az egyjegyű, a kétjegyű mássalhangzókat. Legyen biztos a j hang jelölésében, az általuk gyakran használt szavakban.

Helyesen alkalmazza a szótagolás szabályait. A mondatokat kezdje nagybetűvel és tudja szavakra tagolni.

Tanulási képesség

A tanuló legyen képes a könyvtárban önállóan könyvet kölcsönözni, egyszerűbb feladatokat elvégezni a könyvekkel kapcsolatban. Ismerjen néhány gyermekújságot.

3. évfolyam (NAT 2020)

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló alkalmazza a helyes beszédlegzést. Az élőbeszédben, a szerepjátékokban és hangos olvasáskor alkalmazza megfelelően a mondat- és szövegfonetikai eszközöket. Ismerje az udvarias viselkedés szabályait, és alkalmazza azokat beszélgetés, kérdés, kérdés és a válaszadás közben. Legyen képes az ismert mese történetének elmondására tömörített és bővített változatban. Legyen képes olvasmány, élmény, film és képzelet alapján szóban elbeszélést alkotni.

Olvasás, irodalom

Legyen képes a tanuló a feldolgozott szövegek, illetve azok kijelölt részletének felolvasására előzetes felkészülés után. Olvasása legyen szöveghű és folyamatos. Olvasás közben kevés hibát kövessen el, javítsa őket tanítói figyelmeztetésre vagy segítséggel. Tanuljon meg néhány verset.

Írott szövegek megértése és alkotása

Olvasson némán rövid, ismert témájú szépirodalmi, illetve ismeretterjesztő szöveget, bizonyítsa a megértést egyszerű, ismerős feladatok elvégzésével szóban vagy írásban, esetleg egyéb módon (vizuális vagy dramatikus megjelenítéssel). Nevezze meg a szereplőket, kapcsolatukat, legfontosabb tulajdonságaikat, az események helyét, idejét, sorrendjét. Ismerje és alkalmazza megfelelően az írásbeli fogalmazásra való felkészülés tanult eszközeit. Ismerje a címválasztás lehetőségeit. Írjon hat-nyolc mondatos elbeszélő fogalmazást ismert témáról. Alkalmazza megfelelően a különféle igeidőket a mondatalkotáskor és az elbeszélő fogalmazásokban. A fogalmazásban törekedjen az események megfelelő időrendi elrendezésére. Tudja megkülönböztetni az elbeszélő fogalmazásokban a bevezetés, a tárgyalás és a befejezés részeit, szerepüket fogalmazza meg, és alkalmazza őket az önállóan írt elbeszélésekben. Kerülje a fölösleges szóismétlést. Használja a fogalmazásokban a rokon értelmű igéket, főneveket és a melléneveket. Teremtse meg a szövegösszefüggést tématarattal és a mondatok kapcsolásával. Legyen képes az önállóan írt fogalmazása javítására tanítói segítséggel. Törekedjen rendezett, tiszta írásképpű fogalmazás készítésére.

Írás, helyesírás

A tanuló írása legyen az eszközi használatnak megfelelő tempójú, olvasható, tiszta, rendezett. Másoljon 3-4 percig folyamatosan, írjon tollbamondással, emlékezetből kevés hibával. Az önálló írásbeli munkáiban elkövetett hibáit javítsa a tanító segítségével. Legyen képes a helyesírási szótárt tanítói segítséggel használni. Alkalmazza a mondatvégi írásjeleket az egyszerű mondatok végén. Az igekötős igékre vonatkozó helyesírási szabályokat ismerje, és törekedjen megfelelő alkalmazásukra. Írja megfelelő helyesírással, kevés hibával a tanult tulajdonnevek kezdőbetűit mondat- és szövegalkotáskor. Írja le helyesen, kevés hibával tollbamondás alapján a -val, -vel, -vá, -vé ragos főneveket. Ismerje és alkalmazza az -i képzős melléknevek megfelelő helyesírását. Jelölje megfelelően a j hangot újabb, a tanító által kijelölt 20 szóban, írja kevés hibával a tanító által kijelölt, 20-30 kiejtés szerint írandó és a kiejtéstől eltérő helyesírású igealakot, valamint tollbamondás, illetve emlékezet alapján írja helyesen a főnév alakjait.

Ismeretek az anyanyelvről

Ismerje föl és különböztesse meg a mondatfajtákat. Tudja 10 szólás, közmondás jelentését értelmezni. Ismerje föl – kevés hibával – a mondatokban, a szövegekben az igét, a főnevet, a melléknevet, a számnevet és a személyes névmást. Használja őket helyesen a mondat- és szövegalkotáskor. Tudja az igeidőket megkülönböztetni, és helyesen alkalmazni a szóbeli és az írásbeli szövegalkotáskor. Legyen képes az igéket önállóan ragozni múlt, jelen és jövő időben. Tudja megnevezni a gyakrabban előforduló igekötőket. Használja megfelelően az igekötős igéket a beszédben és az írásbeli fogalmazásokban. Ismerje föl a főneveket a mondatokban és a szövegben. Ismerje a főnév -t ragját és a múlt idő jelét. Használja helyesen a többes számú főneveket és a ragos főneveket a mondat- és szövegalkotáskor. Ismerje a többes szám jelét. Ismerje föl és alkalmazza helyesen a szövegben a mellékneveket..

Tanulási képesség

Ismerje és alkalmazza a könyv- és könyvtárhasználat főbb tudnivalóit, az önálló ismeretszerzés elemi formáit.

Ítéloképesség

Ismerje az udvarias viselkedés szabályait, és alkalmazza őket véleménynyilvánítás, vitatkozás közben. Legyen képes társai véleményének a türelmes meghallgatására. Törekedjen arra, hogy véleményét bizonyítsa egy-két egyszerű példával.

4. évfolyam (NAT 2020)

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló legyen képes érthető, folyamatos beszédre a mindennapi és a kiscsoportos kommunikációban. Alkalmazza a tanult udvarias nyelvi fordulatokat, viselkedési szabályokat a mindennapi kiscsoportos kommunikációs helyzetekben.

Olvasás, irodalom

A tanuló legyen képes az ismert témájú, tartalmilag megértett szöveg folyamatos, értelmes felolvasására előzetes felkészülés után, kevés hibával. Javítsa hibáit tanítói figyelmeztetésre, illetve segítséggel. Olvasson némán rövid, életkorának megfelelő témájú szépirodalmi és ismeretterjesztő szöveget, bizonyítsa a megértést ismerős feladatok elvégzésével szóban vagy írásban, esetleg egyéb módon (vizuális vagy dramatikus megjelenítéssel). Nevezze meg a főbb szereplőket, kapcsolatukat, legfontosabb tulajdonságaikat, az események helyét, idejét, sorrendjét; emelje ki az ismeretközlő szövegek lényeges információit. Tudja az olvasottakkal kapcsolatos véleményét 1-2 mondatban önállóan megfogalmazni. Az olvasott szövegre vonatkozó kérdéseket írásban tudja megválaszolni. Jegyezze meg legnagyobb íróink, költőink nevét, néhány tőlük olvasott mű címét. Tanuljon meg néhány verset.

Írás, helyesírás

A tanuló ismerje és alkalmazza a tanult szófajokkal kapcsolatos főbb helyesírási szabályokat. Ismerje fel, mikor írunk a kiejtés szerint, mikor van szükség szóelemzésre. Tudja néhány gyakori, hagyományos írású magyar családnév helyesírását. Legyen biztos a tanító által kijelölt szóanyag helyesírásában. Tudja a helyesírási szótárt tanítói segítséggel használni.

Ismeretek az anyanyelvről

Ismerje fel és nevezze meg a 3. osztályban tanult szófajokat, valamint a főnévi igenevet, a személyes névmást a mondatokban és a szövegben. Tagolja a szavakat – kevés hibával – szótőre és toldalékokra. Legyen képes egyszerűbb igealakokat szám, személy, igeidő és igemód szerint elemezni. Alkalmazza megfelelően az igealakokat a szóbeli és az írásbeli kommunikációban. Ismerje fel példák segítségével a mondatfajták és az igemódok kapcsolatát. Jegyezzen meg 10 új szólást, közmondást.

Írott szövegek megértése és alkotása

Bizonyítsa rövid írott szövegek megértését a lényeg kiemelésével, tömörítéssel, egyéb feladatmegoldással. Használja megfelelően a tanult mondatfajtákat írásban. Fogalmazzon önállóan néhány mondatos elbeszélést, leírást, jellemzést, képeslapot, levelet és meghívót.

Javítsa fogalmazási hibáit tanítói segítséggel. Tudjon párbeszédet beépíteni az elbeszélő fogalmazásba.

Tanulási képesség

A tanuló ismerje az önálló ismeretszerzés egyszerűbb formáit, és legyen képes az alkalmazásukra. Tudja tanítói segítséggel hibáit javítani, önellenőrzéskor pontosan dolgozni. Tanítói segítséggel tudjon használni egy-két kézikönyvet. Önállóan tájékozódjon az iskolai vagy a helyi könyvtárban, valamint a főbb gyermekújságok, folyóiratok között.

Tudjon egy magyar nyelvi kézikönyvet tanítói segítséggel használni.

Ítéloképesség

A tanuló legyen képes – az olvasmányokkal, a filmélményekkel, a mindennapi történésekkel kapcsolatos – önálló véleményének kulturált megfogalmazására. Tudja társai véleményét türelmesen végighallgatni, törekedjen a megértésükre. Ismerje és alkalmazza a vitatkozás főbb viselkedési szabályait.

5. évfolyam (NAT 2020)

Irodalom

Család, otthon, nemzet: (mese, monda, mítosz)

- A mese fogalma; a mesék csoportosítása (népmese, műmese, tündérmese, csalímese, állatmese, valós mese, láncmese, tréfás mese)
- A mese jellemzői, meseformulák, jellegzetes meseszereplők.
- Mítosz, mitológia fogalma
- A Biblia szerkezete, nyelve

Művek:

- Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
- Petőfi Sándor: Egy estém otthon, Füstbe ment terv, Magyar vagyok
- Arany János: Családi kör
- Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér
- Fehérlófia
- Az égig érő fa (magyar népmese)
- Arany János: Rege a csodaszarvasról
- Görög mítosz: Daedalosz és Ikarosz
- Bibliai történetek: A világ teremtése, Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok

Petőfi Sándor: János vitéz

- Petőfi Sándor életútja
- Az elbeszélő költemény meghatározása, jellemzői
- A János vitéz keletkezése, cselekménye, verselése

- Szóképek: hasonlat, metafora, megszemélyesítés
- Nyelvi alakzatok: felkiáltás, kérdés, felsorolás, ismétlés, párhuzam, ellentét, megszólítás
- Írói közlésmódok: elbeszélés, leírás, jellemzés, párbeszéd

Szülőföld, táj:

- A szűkebb természeti környezet, a szülőföld, a családi kapcsolatok.
- Az útleírás, útlevél, tájleírás prózában
- Az életkép, az idill a költészetben
- A tájleíró költemény jellemzői

Művek:

- Petőfi Sándor: Szülőföldemen, Az alföld, Úti levelek
- Nagy László: Balatonparton
- Weöres Sándor: Tájkép

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk:

- Az ifjúsági regény fogalma
- A regény cselekménye, szereplői, szerkezete.
- Konfliktusok a regényben.
- A fő- és mellékszereplők jellemzése.
- A regény fő mondanivalója, üzenete.

Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése

Egyes szereplők jellemzése

Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása

Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér vagy Szabó Magda: Tündér Lala vagy Fekete

István: A koppányi aga testamentuma vagy Fekete István: Bogáncs

Memoriterek:

- Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
- Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)

Továbbhaladás feltételei:

Legyenek képesek tanári segítséggel a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni.

Tudják pontosan meghatározni néhány mű versformáját, ritmusát, műfaját. Írásbeli szövegalkotásban, feleleteikben használják a szakkifejezéseket, értelmezéseikben váljon hangsúlyossá az esztétikai szempont.

A tanulók tudják csoportosítani, tipizálni a meséket. A tanulók meg tudjanak nevezni három mesetípust példákkal, és fel tudjanak idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Tudjanak különbséget tenni népmese és műmese között, tudjanak híresebb mesegyűjtőkről, gyűjteményekről vagy magyar és külföldi meseírókról. Ismerjék föl a mesék műfaji sajátosságait, tegyenek különbséget mese és valóság között, tudjanak felsorolni magyar mesehősöket. Tudják különválasztani történelmünk valóságos hőseit tőlük.

Össze tudják foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (Toldi, Egri csillagok), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény.

Ismerjék a népköltészet mitológiai, vallási gyökereit.

Néhány fogalom jelentését ismerjék, tudják helyesen használni azokat.

Egy-egy óra anyagáról, egy-egy altémáról tudjanak önállóan vázlatot készíteni, saját vázlataik alapján tudjanak felkészülni.

Képesek önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail) szöveget alkotni. Törekcsenek az igényes, pontos és helyes megfogalmazásra, írásra.

Megbeszélések, viták alkalmával legyenek toleráns vitapartnerek, saját véleményüket tudják határozottan képviselni.

A tanulók törekcsenek gondolataikat érthetően, a helyzetnek megfelelően, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Képesek mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Kulturáltan tudjanak kommunikálni egymással egyszerűbb kérdésekről.

Saját szavaikkal fogalmazzák meg a véleményüket, az ítéleteiket.

Értelmesen és pontosan tudják felolvasni a szövegeket, a kívülről mondott szövegeket tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tudják elmondani.

Képesek az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértésére, a szövegből az információk visszakeresése mellett képesek újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni.

Képesek önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Jegyzeteikben tanári segítséggel maguk javítsák a hibáikat, legyenek képesek az órai megbeszélések alapján kiegészíteni, javítani saját munkáikat.

Írásbeli munkáikban törekcsenek a pontosságra, szakszerűségre, szóbeli feladataikban a pontosságra, a helyes beszédre.

5. évfolyam (NAT 2020)

Magyar nyelv

A kommunikáció alapjai:

A tanuló igazodjon el a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit. Törekcsenek az egyszerű, érthető,

hatékony közlésre. Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kérdés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.

A tanuló legyen képes a kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazására és üzenetének felismerésére a mindennapi beszédhelyzetekben. Ismerje fel és alkalmazza a nyelv zenei kifejezőeszközeit. A nyelvi jeleket ismerje fel és tudja őket csoportosítani. Ismerje a kommunikációs tényezőket. Ismerje és alkalmazza a nem nyelvi jeleket. A kommunikációs kapcsolat illemszabályait tudatosan alkalmazza.

Helyesírás, nyelvhelyesség:

Az alapvető helyesírási szabályok ismerete (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve).

A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban.

A tanuló tudja megnevezni a helyesírási alapelveket, ismerje fel a saját munkáiban a helyesírási alapelvek alkalmazásának az eseteit, alkalmazza megfelelően a tanult helyesírási szabályokat.

Állandósult szókapcsolatok:

Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének ismerete.

A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének ismerete a beszélt és írott szövegekben.

A tanuló ismerje fel az állandó szókapcsolatok fajtáit, tanuljon meg néhány szólást, közmondást és szállóigét, szóbeli és írásbeli közléseiben helyesen használja őket.

A nyelvi szintek:

A tanuló ismerje a hangok képzésének a sajátosságait, a főbb beszélőszervek működését, a hangok csoportosításának a szempontjait (rövid és hosszú, mély és magas magánhangzók, rövid és hosszú, zöngés és zöngétlen mássalhangzók), az alapvető hangzókapcsolatok törvényszerűségeit (hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés). A tanuló törekedjen szabályos hangképzésre és helyes beszédlégzésre. Beszédében vegye figyelembe a kiejtés szabályait, alkalmazkodjon a közléshelyzethez. Ismerje fel egyéni közlésmódjának a jellemzőit.

A tanuló ismerje a magyar helyesírás főbb jellemzőit, legyen képes a betűrendbe sorolásnak, az elválasztásnak és a keltezésnek a szabályait önállóan alkalmazni. Tudja, hogy helyesírási problémáinak megoldásához milyen segédkönyvekhez fordulhat. Legyen képes a Magyar helyesírási szótárt tanári segítséggel használni.

A tanuló ismerje fel és nevezze meg a szóelemek fajtáit (szótő, képző, jel, rag), legyen képes a szóalakok elemzésére, tudja az összetett szavakat előtagra és utótagra bontani.

A tanuló ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótőt és a toldalékokat. Alkalmazza helyesen a tanult szófaji ismereteket. Megfelelően alkalmazza az 1–4. osztályos fogalmazási és helyesírási tudnivalókat.

Hangalak és jelentés:

A tanuló ismerje fel a szó jelentése és a hangalakja közötti összefüggést, nevezze meg a hangutánzó, hangulatfestő, egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, hasonló alakú, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat a szövegben. a hangutánzó és hangulatfestő szavak felismerése és jelentésük ismerete. Megfelelően használja őket szóbeli és írásbeli közléseiben.

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban:

A tanuló ismerje az ismeretterjesztő és a szépirodalmi szövegek különbségét, a segédkönyvek típusait. Ismerje a fontosabb egynyelvű szótárak felépítését és alapvető használati szabályait. Tudja tanári segítséggel használni a Magyar értelmező kéziszótárt, a Magyar szinonimaszótárt. A digitális és a nyomtatott szótárak használatában legyen jártas.

Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete:

- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek ismerete, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek ismerete, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek ismerete, alkalmazása

Legyen képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentumszöveg és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan vázlatot készíteni.

A tanuló ismerje a szövegszerkesztés állomásait. Legyen képes tanári segítséggel a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni, önállóan rövid elbeszélést, leírást és jellemzést fogalmazni saját élményei, képzelete, valamint filmek és olvasmányok alapján. Tudjon min. 100 szavas magánlevelet megfogalmazni.

6. évfolyam (NAT 2020)

Irodalom

Hősök az irodalomban:

- a monda és a rege fogalma, jellemzői
- a ballada fogalma, jellemzői, népballada, műballada

Művek:

- Arany János: Mátyás anyja

- Arany János: A walesi bárdok
- Hősök-mondák:
 - Csörsz árka
 - Szent László legendája
 - Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet)
 - Mátyás-mondák
- Fazekas Mihály: Lúdas Matyi

Arany János: Toldi

- Arany János életútja
- A Toldi műfaja, cselekménye, szerkezete, ideje, helyszínei, szereplők, verselése

Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Művek:

- Bibliai történetek
 - Mária és József története
 - Jézus tanítása a gyermekekről
- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Vörösmarty Mihály: Szózat
- Petőfi Sándor: Honfidal
- Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
- Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...
- Radnóti Miklós: Bájoló

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

- A regény történelmi kora
- A regény ideje és tere
- A regény cselekménye és szerkezete
- A szereplők

Világirodalmi ifjúsági regény

- Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg

Memoriterek:

- Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
- Arany János: A walesi bárdok (részlet)
- Arany János: Toldi (részletek)
- Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
- Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló el tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától.

Ismerje fel a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos.

Fel tudjon sorolni 3-4 művet Petőfitől és Aranytól, képes legyen egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról.

Képes legyen értelmezni *A walesi bárdokban* rejlő üzenetet.

Meg tudja világítani 5-6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi hátterét.

El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket.

Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*Toldi*, *Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény.

Képes legyen egyszerű meghatározást adni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, ballada, dal, rím, ritmus, motívum, allegória, mottó.

Legyen képes tanári segítség nélkül is a tanult művekről rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzést készíteni.

Képes legyen az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni.

Ismerje fel néhány fontosabb mű versformáját, ritmusát, műfaját.

Írásbeli szövegalkotásban, feleleteikben használja a szakkifejezéseket is.

Tágabb összefüggések figyelembevételével fogalmazza meg véleményét, ítéleteit.

Egy-egy óra anyagáról, egy-egy altémáról tudjon önállóan vázlatot készíteni, saját vázlatai alapján tudjon felkészülni.

Megbeszélések, viták alkalmával legyen toleráns vitapartner, saját véleményét tudja határozottan képviselni. Érvelési kultúrája legyen sokágú. Tudja csoportosítani és szembeállítani az érveket. Legyen képes a témával adekvát területekről keresni indokokat, magyarázatokat, bizonyítékokat.

Értelmesen és pontosan tudjon felolvasni szövegeket, a kívülről mondott szövegeket tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tudja elmondani.

Hangos olvasása legyen a szövegműfajhoz és a témához illő.

A legfontosabb fogalmak jelentését ismerje, tudja helyesen használni azokat.

Írásbeli munkáiban törekedjen a pontosságra, szakszerűsésre, szóbeli feladataiban a pontosságra, a helyes beszédre. Tudatosuljon benne a divatszavak, töltelékszavak, a szlengből átvett elemek kerülésének elvárása.

Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

Magyar Nyelv (NAT 2020)

A szófajok:

- Az ige:
az ige fogalma, az igeidők, az igemódok, az ige ragozása, a leggyakoribb igeképzők, az igék helyesírása
- A határozószó
- A főnév:
személynevek és helyesírásuk, a földrajzi nevek és helyesírásuk, az állatnevek, égitestek, márkanév és helyesírásuk, az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk
- A melléknév:
a melléknév helyesírása
- A számnév:
a számnév helyesírása
- A névmások
- Az igenevek
- Viszonyzó, mondatszók

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban:

A tanuló ismerje az ismeretterjesztő és a szépirodalmi szövegek különbségét, a segédkönyvek típusait. Ismerje a fontosabb egy nyelvű szótárak felépítését és alapvető használati szabályait.

Tudja tanári segítséggel használni a Magyar értelmező kéziszótárt, a Magyar szinonimaszótárt. A digitális és a nyomtatott szótárak használatában legyen jártas.

Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete:

- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek ismerete, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek ismerete, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek ismerete, alkalmazása

Legyen képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentumszöveg és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan vázlatot készíteni.

A tanuló ismerje a szövegszerkesztés állomásait. Legyen képes tanári segítséggel a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni, önállóan rövid elbeszélést, leírást és jellemzést fogalmazni saját élményei, képzelete, valamint filmek és olvasmányok alapján. Tudjon min. 100 szavas magánlevelet megfogalmazni.

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló igazodjon el a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben.

Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit, figyelje és tudja értelmezni partnerei kommunikációs nem nyelvi jeleit. Törekedjen az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és továbbadni.

Legyen képes egy kb. 200-250 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan vázlatot készíteni. Legyen képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban megfogalmazni.

Törekedjen mások számára is érthető, nyelvileg igényes és helyes beszédre, megfelelő artikulációra.

A tanuló ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótót és a toldalékokat, a helyesírási alapelveket. Alkalmazza helyesen a tanult kommunikációs, grammatikai és helyesírási és ismereteket.

A tanuló tudja a nem nyelvi jeleket tudatosan használni a különféle közléshelyzetekben.

Ismerje fel mások közlésében a nem nyelvi jelek szerepét. Tudatosan törekedjen írásbeli munkáiban az esztétikus külső megvalósítására.

A tanuló legyen képes az udvarias véleménynyilvánításra.

A tanuló tudja a nagyobb szófaji csoportokat és főbb sajátosságait megnevezni. Legyen képes a tanult szófajokat a nagyobb szófaji csoportokba besorolni. Ismerje fel szövegekben a többszófajúság eseteit.

A tanuló ismerje fel az igéket szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtaikat és alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza az igékhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi és szövegszerkesztési tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a főneveket szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtaikat és alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a főnevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Legyenek elemi ismeretei a magyar családnevek történetéről.

A tanuló ismerje fel a mellékneveket szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja alaki viselkedésüket, mondatbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a melléknevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a számneveket szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja alaki viselkedésüket, mondatbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a számnevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a határozószókat szövegkörnyezetben és mondatokban. Megfelelően alkalmazza a határozószókhöz kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a névmásokat szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja a névmások fajtáit megnevezni, szövegbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a névmásokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegszerkesztési tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel az igeneveket szövegkörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtáit, alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza az igenevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a viszonzókat, tudja mondatbeli és szövegbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a viszonzókhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi és szövegszerkesztési tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a mondatszókat szövegkörnyezetben. Tudja fajtáikat, közlésbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a mondatszókhoz kapcsolódó helyesírási tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a képzőket a szóalakokban, a szójelentés és a képző kapcsolatát. Ismerjen néhány fontosabb ige-, főnév- és melléknévképzőt, a számnévképzőket, az igenévképzőket.

Megfelelően alkalmazza a helyesírásukhoz kapcsolódó tudnivalókat.

A tanuló ismerje a sajtótermékek főbb típusait, jellemzőit. Legyen képes a sajtóban és a könyvekben olvasott információkat egyszerűen lejegyezni és összerendezni.

7. évfolyam

Irodalom (NAT 2020)

I. Korok és portrék

A. Középkor

- az európai kultúra kialakulásának ismerete

Művek:

- István király intelmei Imre herceghez

B. Reneszánsz, humanizmus, reformáció

- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak ismerete

Művek:

- Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe?
- Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
- Balassi Bálint: Egy katonaének, Hogy Júliára talál, így köszöne néki
- A reneszánsz dráma: Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia

C. Irodalmunk a 17-18. században

- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek ismerete

Művek:

- Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek I/1-21. versszak)
- Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)

D-E. Klasszicizmus és romantika

- lírai műfajok jellemzői: dal, himnusz, epigramma, óda
- szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- a novella és a regény műfaji sajátosságainak ismerete

Művek:

- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
- Berzsenyi Dániel: Levéltöredék Barátnémhoz
- Kölcsey Ferenc: Huszt, Emléklapra, Himnusz, Parainesis (részletek)
- Vörösmarty Mihály: Szózat, Ábránd
- Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem, Nemzeti dal, Szeptember végén
- Arany János: A fülemile, A tölgyek alatt vagy Epilógus
- Jókai Mór: A huszti beteglátogatók, A nagyenyedi két fűzfa
- Mikszáth Kálmán: A néhai bárány, Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák

II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

- a cselekmény, az időkezelés, élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

Művek:

Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában

Memoriterek:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Kölcsey Ferenc: Huszt

Kölcsey Ferenc: Emléklapra

Vörösmarty Mihály: Szózat

Petőfi Sándor: Nemzeti dal

Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem

Petőfi Sándor: Szeptember végén

Továbbhaladás feltételei:

A tanulók a hetedik évfolyam végére legyenek képesek irodalmi művek önálló és közös feldolgozására, elemzésére, értelmezésére. Alakuljon ki bennük a komplex elemzés fogalma. A tanulóknak alapvető irodalmi művekről, szerzőkről, korszakokról, stílusokról legyen megfelelő ismeretük, tudásukról szóban és írásban is legyenek képesek számot adni, ugyanakkor legyenek képesek élményeik, ismereteik, tudásuk átadására, közvetítésére is. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: román stílus, gótika, kódex, iniciálé, miniatűr, reneszánsz, humanizmus, reformáció.

Az ismertebb műfajokról tudja az alapvetőbb információkat: életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia), óda, elégia, himnusz, anekdota, novella, elbeszélés.

Alakuljon ki bennük egy motivált, mindenfajta kultúrára, kulturális értékre nyitott, érdeklődő befogadói attitűd.

A tanulók legyenek képesek kulturáltan kommunikálni az irodalomról, ismereteiket biztosan tudják alkalmazni, vitában tudjanak együttműködni partnerükkel, partnereikkel. Tudjanak tisztán, megfelelő ritmussal, értelmes tagolással összefüggően beszélni, állításaikat érvekkel támasszák alá.

Képesek érzelmeiket kifejezni, álláspontjukat megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni. Képesek legyenek empátikusan beleélni magukat mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérteni mások cselekvésének mozgatórugóit.

Tudjanak érthetően hangosan olvasni, néma olvasásuk mellett a hangos olvasás se okozzon megértési problémákat.

Lírai szövegek értelmezésében, elemzésében használjanak poétikai, stilisztikai fogalmakat, az alapvető stílusesszközöket, nyelvi alakzatokat ismerjék, és elemzéseikben külön kapjon ez hangsúlyt.

Ismerjenek irodalomtörténeti korszakokat, szerzői életműveket, stílusokat, irányzatokat, s tudjanak párhuzamot vonni az irodalom és más művészetek között.

Ismerjenek irodalmon belüli kapcsolódásokat, összefüggéseket, ismerjenek irodalmi, művelődéstörténeti összefüggéseket, tudjanak “egymáshoz rendelni” irodalmi alkotásokat és más művészetek műalkotásait.

Tanulási, felkészülési szokásaikban váljon igénnyé a könyvtár használata, a szakkönyvek, folyóiratok olvasása.

Képesek a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudják foglalni a szöveg tartalmát, tudjanak önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képesek az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményüket szóban és írásban megfogalmazni, állításaikat indokolni.

Képes beszámolót, kiselőadást készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből.

7. évfolyam

Magyar nyelv (NAT 2020)

- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek ismerete
- A közéleti beszédformák felismerése és alkalmazása: felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd

A tanuló ismerje a következő fogalmakat: tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

- Egyszerű mondat típusainak felismerése és elemzése
- Az egyszerű mondat központosítása
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai
- A mellérendelő és alárendelő szószerkezet fajtáinak ismerete, elemzése
- A mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozók (időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok- és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó), jelző (minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező)
- A főbb szóalkotási módok ismerete: szóösszetétel, szóképzés
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak ismerete
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak, szabályzatok és helyesírási portálok használata

A tanuló ismerje a következő fogalmakat: egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős, mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető), szóösszetétel, szóképzés, szórend

- A nyelv főbb változatainak ismerete: köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek
- A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok ismerete
- Anyanyelv és idegen nyelv összehasonlítása
- A szövegek sajátosságainak, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló igazodjon el a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit. Tudjon szóban és írásban rövid, mindennapi köszöntőt fogalmazni. Legyen képes háláját, köszönetét néhány összefüggő mondatban megfogalmazni, azt érthetően, kifejezően tolmácsolni.

Figyelje és tudja értelmezni partnerei kommunikációs nem nyelvi jeleit. Törekedjen az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és továbbadni.

Legyen képes egy kb. 250-300 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Legyen képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni.

A tanuló legyen képes mások türelmes meghallgatására és véleményének rövid, kulturált szóbeli és írásbeli megfogalmazására, álláspontjának megvédésére. Legyen képes adott témában, felkészülés után, vázlat segítségével néhány perces kiselőadást tartani.

Törekedjen mások számára is érthető, nyelvtanilag igényes és helyes beszédre, megfelelő artikulációra.

Alkalmazza az eddig tanult szövegszerkesztési és helyesírási ismereteket.

A tanuló legyen képes megfelelő források alapján kb. 3–5 perces kiselőadást szabadon megtartani, hozzászólását, felszólalását udvariasan megfogalmazni.

Ismerje és a kommunikációs körülményekhez igazodva alkalmazza a hangzó szöveg nem nyelvi eszközeit.

A tanuló ismerje a nyelvi szintek rendszerét, a szöveg és a beszéd kapcsolatát.

A tanuló ismerje és alkalmazza a vitatkozás kommunikációs szabályait. Sajtátsa el a meggyőző és logikus érvelés alapjait.

A tanuló legyen birtokában a 7. évfolyamon feltárt főbb grammatikai, fogalmazási és helyesírási ismereteknek, és megfelelően alkalmazza őket.

8. évfolyam

Irodalom (NAT 2020)

A Nyugat és nemzedéke

Ady Endre élete és művei: Góg és Magóg fia vagyok én..., A magyar Ugaron Párisban járt az Ősz, Lédával a bálban, Őrizem a szemed, Dózsa György unokája, A fölföldobott kő

Móricz Zsigmond élete és művei: Hét krajcár,

Légy jó mindhalálig:

- a regény ideje és tere
- szereplők, jellemek
- a regény cselekménye és szerkezete

Babits Mihály, Juhász Gyula, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád egy-egy verse

József Attila élete és művei: Tiszta szívvel, Anyám, Mama, Ringató, Születésnapomra

Radnóti Miklós élete és művei: Nem tudhatom, Hetedik ecloga

Memoriterek:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

József Attila: Születésnapomra

Radóti Miklós: Nem tudhatom

Kányádi Sándor: Két nyárfa

A továbbhaladás feltételei:

A tanulók a nyolcadik évfolyam végére legyenek képesek irodalmi és más művészeti ágakba tartozó művek önálló és közös feldolgozására, elemzésére, értelmezésére.

Lássák át a kapcsolatot irodalom és képzőművészet, irodalom és zene között. Ismerjenek meg különböző művészeti ágakban felbukkanó vándormotívumokat, témákat.

Legyenek képesek a szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzésére, az összefüggések felismerésére és értelmezésére, tudják alkalmazni a megfelelő terminusokat, azokat jól ismerjék, legyenek tisztában jelentőségükkel, szerepükkel.

A tanulóknak irodalmi művekről, szerzőkről, korszakokról, stílusokról legyen megfelelő ismeretük, tudásukról szóban és írásban is legyenek képesek számot adni, ugyanakkor legyenek képesek élményeik, ismereteik, tudásuk átadására, közvetítésére is.

Ismerjék a nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeinket, legyenek képesek felismerni a hazaszeretet megjelenését egy adott korszak művészetében.

Ismerjenek irodalmon belüli kapcsolódásokat, összefüggéseket, ismerjenek irodalmi, művelődéstörténeti összefüggéseket, tudjanak “egymáshoz rendelni” irodalmi alkotásokat és más művészetek műalkotásait.

Figyeljenek fel a művek jelentésének változására az egyén életén belül és különböző korokra való tekintettel is.

A különböző regénytípusok műfaji jegyeit ismerjék fel, tudják jellemezni a szereplőket, a konfliktusok mibenlétét tudják feltárni.

Legyenek tisztában alapvető verstani kategóriákkal, ismerjék a különböző ritmusrendszereket.

Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására.

Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: szinesztézia, szimbólum.

Legyenek képesek önállóan különböző műfajú szövegek alkotására, legyenek képesek az irodalomról, művészetekről alkotott írásaikban a szabatos, pontos fogalmazásra, ismereteiket felhasználva, alkalmazva fogalmazzák meg önálló gondolataikat, ítéleteiket, kritikai észrevételeiket.

Az általános, egyetemes erkölcsi, etikai és esztétikai értékek mentén alakítsák ki saját értékrendjüket, alakítsák egyéni ízlésüket. Legyenek képesek a saját és az általános értékek között megfelelő egyensúlyt teremteni, véleményüket, bírálatukat ezek összhangjában alakítsák ki.

Tudjanak tisztán, megfelelő ritmussal, értelmes tagolással összefüggően beszélni, állításaikat érvekkel támasszák alá.

Tudjanak érthetően hangosan olvasni, néma olvasásuk mellett a hangos olvasás se okozzon megértési problémákat.

Képesek legyenek a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudják foglalni a szöveg tartalmát, tudjanak önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből.

Törekedjenek a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazzák az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok közötti írásjeleket.

Ismerjék a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. Tisztában legyenek a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismerjék a média, és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Alakuljon ki bennük a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

8. évfolyam

Magyar nyelv (NAT 2020)

A tanuló igazodjon el a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvarias formáit. Beszélgetés közben ügyeljen a párbeszéd illemszabályainak betartására. Figyelje és tudja értelmezni partnerei kommunikációs nem nyelvi jeleit. Törekedjen az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Legyen képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni.

Legyen képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Tudja a szöveg tartalmát összefoglalni, róla önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Legyen képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni.

Tudjon a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Legyen képes a helyi és az iskolai könyvtár anyagában eligazodni, tudja használni a könyvtári adatbázist egy-egy témához történő anyaggyűjtésben. Legyen képes a gyűjtött anyagot elrendezni, önállóan rövid elbeszélést, leírást és jellemzést fogalmazni saját élményei, képzelete, valamint filmek és olvasmányok alapján. Tudja lejegyezni a felhasznált információforrások adatait.

A tanuló ismerje és a szövegalkotásban használja a különböző mondatfajtákat. Ismerje fel és tudja megnevezni az összetett mondatokat (mellérendelő és alárendelő összetett mondatok) és azok altípusait. Törekedjen az összetett mondatok különböző fajtáinak változatos használatára a szóbeli és írásbeli szövegalkotásai során. Ismerje és alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével legyen jártas az idézés helyesírásában.

A tanuló legyen képes mások türelmes meghallgatására és véleményének rövid, kulturált szóbeli és írásbeli megfogalmazására, álláspontjának megvédésére. Legyen képes spontán, illetve irányított vitában kulturáltan részt venni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Törekedjen mások számára is érthető, nyelvileg igényes és helyes beszédre, megfelelő artikulációra.

A 7. évfolyamon elsajátított grammatikai, helyesírási és fogalmazási ismeretek megfelelő alkalmazása.

A tanuló ismerje a mondat- és szövegfonetikai eszközöket. Tudjon a kommunikációban a beszédhelyzethez, a témához, a partnerhez igazodni a nem nyelvi jelek használatában.

A tanuló ismerje a párbeszéd jellemzőit. Legyen képes a kisközösségi kommunikáció szabályainak az alkalmazására.

A tanuló ismerje a mondat, a mondategész, a mondategység fogalmát, a mondatok osztályozásának a szempontjait, tudja a különféle mondatfajtákat felismerni és megalkotni. Legyen képes fogalmazásaiban a szöveg témájához, típusához, a szövegalkotás céljához illő mondatfajtákat kiválasztani. Alkalmazza szövegalkotás közben az egyes mondatfajtákkal kapcsolatos helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel az alárendelő összetett mondatok típusait, tudja jellemezni és megfelelő szerkezeti ágrajzzal ábrázolni őket. Ismerje fel a sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok típusait. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza az alárendelő összetett mondatokkal kapcsolatos helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Legyen képes mondatok átalakítására a szöveggörnyezethez, a beszédhelyzethez igazodva.

A tanuló ismerje fel a mellérendelő összetett mondatok típusait, tudja jellemezni őket. Legyen képes a mondat szerkezetének az ábrázolására. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza a mellérendelő összetett mondatokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalókat.

A tanuló ismerje fel a többszörösen összetett mondatok típusait, tudja jellemezni és ágrajzzal ábrázolni őket. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza a többszörösen összetett mondatokkal kapcsolatos helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Alkalmazza megfelelően a szövegfonetikai eszközöket az összetett mondatok hangoztatása közben.

A tanuló ismerje az írásjelek használatának főbb szabályait a mondatokban és a szövegben, megfelelően alkalmazza őket írásbeli munkáiban. Legyen képes a helyesírási szabályzatban önállóan eligazodni, a megfelelő szabályokat megkeresni.

A tanuló ismerje a szöveg főbb jellemzőit, a kommunikációs tényezők szerepét a szövegértésben és a szövegalkotásban.

A tanuló ismerje és alkalmazza az ismertetés, a könyvajánlás, a hagyományos és a modern önéletrajz, valamint a kérvény műfaji jellemzőit. Legyen képes a szövegműfajokkal kapcsolatos helyesírási szabályok alkalmazására.

A tanuló ismerje a nyelvújítás és nyelvújítók néhány szóalkotási módját, ismerje fel a szókincs változásainak és állandóságának vonásait, (régí kifejezések, jövevényszavak).

A tanuló ismerje a magyar nyelv főbb rokonait, a Halotti beszéd és az Ómagyar Máriasiralom szövegét. Nevezze meg a szavak csoportjait eredetük szerint.

A tanuló ismerje a magyar nyelv és a tanult idegen nyelv eltérő sajátosságait. Tudjon megnevezni néhány hangtani, alaktani, mondattani és szórendi sajátosságot.

A tanuló tudja megnevezni a köznyelv főbb sajátosságait, ismerje fel példák alapján a tanult nyelvváltozatokat, törekedjen arra, hogy szóbeli és írásbeli közlésformáiban a kommunikációs körülményeknek megfelelő nyelvváltozatot használja.

A tanuló ismerje a tömegkommunikáció főbb típusait, szerepüket. Legyen képes ismereteit a szabadidős tevékenységéhez kapcsolni.

A tanuló tudjon olvasmányai alapján önállóan olvasónaplót készíteni. Ismerje fel és nevezze meg a hír, a kommentár, a tudósítás, az interjú, a riport és a hirdetés műfaji sajátosságait. Legyen képes ezeket az ismereteket a szövegalkotási gyakorlatokban megfelelően alkalmazni. Ismerje a reklámok nyelvi és nem nyelvi eszközeit.

A tanuló megfelelő szinten alkalmazza a 8. osztályos magyar nyelvi ismereteket.

A tanuló legyen birtokában az 1–8. osztály fontosabb grammatikai, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretinek, megfelelően alkalmazz őket a fogalmazási gyakorlatokban.